

نقش کبد در بدن

کبد شما یکی از مهمترین اعضای بدن است که نقش حیاتی در زندگی شما ایفا می کند. وظیفه اولیه کبد تصفیه هر چیزی است که شما می خورید. کبد در مراقبت از عفونت ها کمک می کند و میکروبها و سایر مواد سمی را از خون شما خارج کرده و به حفاظت سلامت شما کمک می کند. همچنین کبد مسئولیت ذخیره انرژی برای به حرکت در آوردن عضلات و کنترل قند خون و تنظیم کلسترول و نیز مسئولیت کنترل چندین هورمون و آنزیم دیگر است.

هیپاتیت چیست؟

هیپاتیت که از نظر لغوی به معنای التهاب کبد است می تواند در اثر عوامل مختلف از جمله بسیاری از داروها، ویروس های مختلف، بیماریهای خود ایمنی و بیماریهای ژنتیکی پدید آید. هیپاتیت «سی» نوعی بیماری کبدی است که در اثر عفونت با ویروس هیپاتیت «سی» رخ می دهد. ویروس هیپاتیت «سی» در سلولهای کبدی زندگی می کند و موجب التهاب کبد (هیپاتیت) می شود. این ویروس همچنین می تواند موجب آسیب های دائمی کبد مثل سیروز (تنبلی کبد)، سرطان کبد و نارسایی کبد گردد. بسیاری از بیماران تا زمانی که دچار آسیب کبدی شوند، از بیماری خود بی اطلاع هستند و این امر ممکن است چندین سال پس از آلوده شدن فرد به ویروس هیپاتیت «سی» رخ دهد. بلافاصله پس از اینکه فردی به ویروس هیپاتیت «سی» آلوده شود، وارد مرحله کوتاه مدت و ابتدایی بیماری می گردد. در بعضی افراد پس از این مرحله ویروس هیپاتیت به طور دائمی از بدن پاک شده و هرگز مشکل کبدی پدید نمی آید ولی حدود ۸۵ درصد افرادی که به این ویروس مبتلا می شوند وارد فاز پیشرفته و طولانی مدت بیماری می شوند.

ابتلا به هیپاتیت «سی» چگونه رخ می دهد؟

بیماری هیپاتیت «سی» توسط ویروس هیپاتیت «سی» ایجاد می گردد. این ویروس پس از تماس فرد با خون بیمار مبتلا به هیپاتیت «سی» وارد بدن می شود. هیپاتیت «سی» از خون یک فرد به خون فرد دیگر منتقل می شود ولی از طریق بغل کردن، بوسیدن، سرفه یا عطسه کردن و آب یا غذای مشترک منتقل نمی شود. ویروس هیپاتیت «سی» در محیط خارج از بدن و درون خون خشک شده نیز به مدت سه ماه زنده می ماند، ولی با جوشاندن در ۱۰۰ درجه سانتی گراد و به مدت ۵ دقیقه از بین می رود.

امکان انتقال هیپاتیت «سی» در چه مواردی است؟

استفاده از سرنگها یا دیگر وسایل که جهت تزریق داروها و مواد غیرمجاز به صورت مشترک به کار می روند. این روش شایعترین روش انتقال هیپاتیت «سی» در بسیاری از کشورهاست.

خالکوبی، حجامت، تاتو کردن، سوراخ کردن گوش، خدمات پزشکی و دندانپزشکی در محل های نامطمئن و با وسایل آلوده.

دریافت خون یا عضو اهدائی آلوده قبل از سال ۱۳۷۵.

تماس پزشکان و کارکنان مراکز بهداشتی- درمانی با خون فرد آلوده.

در موارد نادر از مادر آلوده به هیپاتیت «سی» به نوزادش در حین زایمان.

اگر شک به ابتلای خود به هیپاتیت «سی» دارید، از اهداء خون خودداری کرده و آزمایش دهید.

متأسفانه برخی از ورزشکاران جهت تزریق داروهای تقویتی از سرنگ مشترک استفاده می کنند که یکی از راههای ابتلا می باشد.

شایعترین راه انتقال هیپاتیت «سی» روش تزریقی است که بیش از ۵۰ درصد موارد را شامل می گردد. انتقال هیپاتیت «سی» از راه جنسی نسبت به هیپاتیت «بی» کمتر است. شیردهی موجب انتقال هیپاتیت «سی» نمی شود.

آیا ممکن است فردی هم هیپاتیت «سی» داشته باشد و هم «بی»؟

با توجه به راه های مشترک انتقال این دو ویروس پاسخ مثبت است. اغلب کسانی که آلودگی به هر دو ویروس را دارند، معنادان تزریقی هستند. بررسی از نظر عفونت HIV نیز مهم است.

آیا واکسنی برای جلوگیری از انتقال هیپاتیت «سی» وجود دارد؟

تاکنون واکسنی ساخته نشده که بتواند در برابر ویروس هیپاتیت «سی» مصونیت ایجاد کند.

کدام ویروس هیپاتیت بیشتر از راه جنسی منتقل می شود؟

ویروس هیپاتیت «بی» بیش از هیپاتیت «سی» از راه تماس جنسی منتقل می شود. موارد هیپاتیت «سی» ناشی از تماس جنسی غالباً در افرادی که شرکای جنسی متعددی دارند دیده می شود. با توجه به شباهت راههای انتقال هیپاتیت و ویروس عامل بیماری ایدز، بسیاری از مبتلایان به ویروس ایدز بطور همزمان به ویروس هیپاتیت «بی» و «سی» هم آلوده اند، که این امر موجب تشدید علائم و مشکلات بیماران و کوتاه تر شدن عمر آنان می شود.

اگر لباس کسی آغشته به خون بیمار مبتلا به هیپاتیت بی یا سی شود، چه اقداماتی باید انجام داد؟

در صورتیکه لباس یا هر شیئی دیگری به خون فرد آلوده آغشته شود، در ابتدا باید خون را با آب سرد در حالی که دستکش به دست است کاملاً شسته شود. چون ویروس در خون خشک شده هم تا مدتی باقی می ماند، بنابراین باید خون کاملاً پاک شود. سپس با دو روش می توان وسیله را ضدعفونی کرد:

استفاده از مواد ضدعفونی کننده مانند مایعات سفید کننده و مواد کلردار برای مدت ۲۰ دقیقه.

جوشاندن برای مدت ۲۰ تا ۳۰ دقیقه.

آیا برای مبتلایان به هیپاتیت سی محدودیتی از نظر ازدواج وجود دارد؟

یکی از راههای انتقال هیپاتیت «سی»، می تواند انتقال از راه تماس جنسی با فرد آلوده باشد، ولی شانس این انتقال بسیار پایین است، بطوریکه در اغلب موارد هیپاتیت «سی» از همسر به طرف مقابل منتقل نمی شود. بنابراین فرد آلوده به هیپاتیت «سی» می تواند ازدواج کند و می تواند بچه دار شود ولی توصیه های بهداشتی را رعایت کند. افراد متاهل جهت بچه دار شدن، با پزشک معالج خود مشورت کنند.

آیا وجود یک فرد ناقل در منزل خطرناک است؟

در صورتیکه دستورات ساده بهداشتی رعایت شود، شانس برای انتقال هیپاتیت «سی» بین افراد خانواده باقی نمی ماند.

چه مواردی در پیشگیری از انتقال ویروس نقش بسزایی دارند؟

زخم و بریدگی های پوست را خودتان پانسمان کنید. در صورت نیاز به کمک برای پانسمان زخم از دستکش استریل استفاده شود.

در صورتیکه به این بیماری مبتلا هستید، خون، پلاسما، اعضای بدن یا بافت اهدا نکنید.

از سرنگ مشترک استفاده نکنید.

از ریش تراش، مسواک و لوازم آرایش یا لوازم شخصی دیگران بطور مشترک استفاده نکنید.

مواظب باشید در داخل خانه به صورت اشتباهی از مسواک همدیگر به صورت مشترک استفاده نکنید. بهتر است محل نگهداری مسواک ها و رنگ آنها متفاوت باشد.

بیاد داشته باشید هیپاتیت «سی» واکسن ندارد و همیشه درمان کامل ندارد لذا پیشگیری از آلودگی دیگران با عمل به توصیه های بهداشتی بر عهده شماست.

علائم و نشانه ها

دو نوع هیپاتیت «سی» وجود دارد، نوع اول هیپاتیت «سی» حاد نامیده می شود و به معنی عفونت کوتاه مدت است. علائم این مرحله شبیه آنفولانزای خفیف است. نوع دوم که هیپاتیت «سی» مزمن نامیده می شود به این معناست که فرد به نوعی عفونت جدی تر و طولانی مدت مبتلا شده است. اکثر بیماران وارد مرحله مزمن می شوند ولی همچنان بدون علامت باقی می مانند، به همین علت در بسیاری از موارد دیده می شود که فرد تا ۱۵ سال یا بیشتر تشخیص داده نشده باقی می ماند و به صورت اتفاقی، بعد از اهداء خون یا بررسی کامل پزشکی متوجه ابتلا به هیپاتیت «سی» می گردد و افراد بدون علامت هستند.

علائم هیپاتیت «سی» ممکن شامل موارد زیر باشد:

خستگی، تب اندک، سردرد، گلو درد خفیف، کاهش اشتها، تهوع، استفراغ، درد قسمت فوقانی راست شکم (روی کبد)، درد مفاصل، خارش پوست، درد عضلانی، ادرار پررنگ و زردی (حالتی که در آن پوست و سفیدی چشم بیمار به سمت زردی می رود).

هیپاتیت «سی» به آهستگی موجب آسیب کبد بیمار می شود.

حدود ۸۵ درصد افرادی که وارد مرحله مزمن بیماری می شوند، پس از ۲۰ سال یا بیشتر دچار آسیب شدید کبدی و اسکار کبدی (سیروز) می شوند.

تشخیص هیپاتیت «سی»

هیپاتیت «سی» با بررسی شرح حال بیمار، معاینه وی و آزمایش های خونی تشخیص داده می شود. غالباً میزان آنزیم های کبدی در خون مبتلایان به هیپاتیت «سی» بالاست. هنگامی که پزشک به هیپاتیت «سی» مشکوک شود، وجود آنتی بادی های

هپاتیت سی

Hepatitis C Virus

www.meldcenter.com

دکتر سید موید علویان
استاد و فوق تخصص گوارش و کبد
موسس و رئیس مراکز بیمارهای کبدی خاورمیانه

داروئی به علت عوارض جانبی زیاد این داروها و همچنین گران بودن آنها، همواره بهترین انتخاب نیست. در صورتیکه پزشک معالج درمان دارویی را لازم بداند، درمان با اینترفرون و ریباویرین صورت می گیرد. آمپول اینترفرون به صورت هفته ای سه بار تزریق می شود. مقدار و مدت مصرف آن را پزشک تعیین می کند. بیماران باید حداقل ماهی یک بار جهت بررسی و انجام آزمایشات مراجعه نمایند. امروزه آلفا اینترفرون (پگ) معرفی شده که هفته ای یک بار تزریق می شود. این دارو گران قیمت است، ولی تاثیر بیشتری دارد. هپاتیت «سی» قابل درمان است و در صورت مصرف دقیق دارو تحت نظر پزشک، امکان ریشه کنی آن وجود دارد.

میزان پاسخ به درمان، به میزان آسیب کبدی بیمار، مقدار ویروس موجود در بدن وی و نوع ویروس هپاتیت «سی» که فرد به آن مبتلا شده است بستگی دارد. شش نوع مختلف از ویروس هپاتیت «سی» وجود دارد، نوع ۱، ۲ و ۳ در سراسر جهان یافت می شود، نوع ۴ در آفریقای شمالی دیده می شود، نوع ۵ در آفریقای جنوبی و نوع ۶ در آسیا شایع است. درمان نوع ۱ مشکل تر از درمان نوع ۲ و ۳ است.

بخش مهمی از درمان هپاتیت «سی» به مراقبت فرد از خود بستگی دارد. بیمار می تواند با انجام ورزش، مصرف غذا و میوه های سالم، ترک دخانیات، پرهیز از مصرف الکل، مواد مخدر و داروهایی که موجب آسیب کبدی می شوند، از آسیب بیشتر کبد جلوگیری کرده و وضعیت بهتری داشته باشد.

◀ امروزه داروهای جدیدتری مثل بوسپریویر (Boceprevir) و تلپریویر (Teleprevir) به صورت قرص معرفی شده اند که همراه با اینترفرون پگ و ریباویرین استفاده می شوند. این داروها بسیار گران می باشند.

◀ داروی اینترفرون پگ به دو صورت پگاسیس (Pegasys) و پگ اینترون (PegIntron) وجود دارند.

برای کسب اطلاعات بیشتر می توانید به کتاب راهنمای جامع هپاتیت سی برای عموم مردم مراجعه نمایید

ضدهپاتیت سی را در خون بیمار بررسی می نماید. در صورتیکه آنتی بادی های ضد هپاتیت «سی» در خون بیمار وجود داشته باشد، برای تشخیص قطعی هپاتیت «سی» باید خون بیمار با آزمایش ریبواپی-سی-آر مورد بررسی قرار گیرد. وجود آنتی بادی های ضد ویروس هپاتیت «سی» در خون بیمار نشانگر این است که فرد در گذشته با ویروس تماس داشته است ولی وجود مواد ژنتیکی هپاتیت «سی» در خون بیمار نشان می دهد که وی در حال حاضر مبتلا به هپاتیت «سی» است. ویروس هپاتیت «سی» انواعی دارد و به همین دلیل قبل از شروع درمان بررسی ژنوتیپ ضروری است. انجام شمارش ویروس قبل از درمان و پیگیری پس از درمان نیز کمک کننده است.

در اکثر موارد جهت تعیین اینکه آیا ویروس هپاتیت «سی» موجب اسکار در کبد شده است یا خیر، بیوپسی (نمونه برداری) از کبد صورت می گیرد. به این منظور پزشک به سادگی و با بی حسی موضعی، سوزنی را از فضای بین دنده های بیمار وارد کبد نموده و نمونه کوچکی از بافت کبد را جهت بررسی زیر میکروسکوپ جدا می کند.

در چه مواردی باید جهت بررسی ابتلا به هپاتیت «سی» به پزشک مراجعه کرد؟

- ◀ فکر می کنید به هپاتیت «سی» مبتلا شده اید.
- ◀ دارای عوامل خطر ابتلا به هپاتیت «سی» (مانند تزریق وریدی) هستید.
- ◀ دچار علائم هپاتیت «سی» (خستگی، درد عضلانی، کاهش اشتها، تهوع، ادرار پررنگ، مدفوع کم رنگ، تب، یا زردی) بوده و مشکوک به تماس با فرد مبتلا به هپاتیت «سی» هستید.
- ◀ تست خانگی شما از نظر هپاتیت «سی» مثبت شده است.

در چه مواردی بیمار مبتلا به هپاتیت «سی» باید با اورژانس تماس بگیرد؟

- ◀ خونریزی از مقعد یا استفراغ خونی
- ◀ در موارد گیجی شدید یا توهم

به طور منظم پیگیر بیماریتان باشید چون هپاتیت «سی» می تواند بدون تظاهرات بالینی به کبد آسیب برساند در صورت ابتلا به این بیماری هرچه زودتر با پزشک خود موضوع را در میان بگذارید. طبیب و تیم مراقبت های بهداشتی شما را تحت نظر قرار می دهند. آنها نتایج تحقیقات جدید در مورد هپاتیت «سی» و انواع درمان هپاتیت «سی» را با شما در میان می گذارند و آگاهی های لازم را جهت پیشگیری از انتقال ویروس به دیگران را به شما خواهند داد.

درمان هپاتیت «سی»

هپاتیت «سی» در مواردی نیاز به درمان داروئی دارد و در مواردی درمان دارویی لازم نیست. در صورتیکه آسیب کبدی خفیف باشد، ممکن است نیازی به درمان نباشد. همچنین درمان